

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת דברים
שנת תשפ"ו

גליון
קס"ב

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

- לנטע דורות -

העבודה של חנוך קשה אבל משתלמת.

העבודה של חנוך היא עבודה לא קלה. זה לא כמו עסק שאפשר לסדר פעם אחת מהלך איך שזה יתנהל וזה ישאר יציב. מחנכים צריכים לעבוד כל יום מחדש ולחפש רעיונות איך להתנהג עם ילדים מסוימים, איך לעשות אורח שמחה בפתח ולראות שהשמחה לא תפריע לציתנות ולהקשבה שדורשים, לעשות את השעורים מספיק מעניינים, וכך הלאה.

ובפרט לנשים יהודיות זה דבר נשגב מאוד שהן מקדישות מזמנן, שהן היו יכולות לנצל כדי לצאת לקניות או לטייל, או סתם כך לשבת בבית ולהתאורר מהעבודה הקדושה היום יומית שלהן של לכבס ולבשל ארוחות; ובכל זאת הן מקדישות מזמנן כדי ללמוד עם בנות ישראל, כדי להקים דורות יהודיים להשם יתברך. צריכים אבל לדעת שזו זכות עצומה להקים דורות יהודיים, והעבודה משתלמת מאוד.

להכניס את הצער והעמל במקומות טובים

רבי נתן אומר (לקוטי מוהר"ן חלק ב', סימן קיט), שרבונו ז"ל היה מדבר הרבה מאוד פעמים מהענין שכל העולם מלא ביסורים; אין אדם שאין לו יסורים. אפלו אנשים שחושבים שאין להם יסורים פיון שיש להם

יש לו בתוכו נשמה שמתגעגעת ורוצה להיות טובה.

שם בקעמפה הוא, ליד בית הכנסת היתה מנחת אניה ישנה; הצטבר שם חול וצמחו שם עשבים. הייתי מראה לבחורים בישיבה: תסתכלו מה קורה עם הבן אדם; היהודי הזה עמל תשעים שנה בחיים שלו, היה לו את היכלת לקנות קעמפ, אניה ועוד דברים אחרים, אבל מה נשאר לו מכל הדברים האלו? כלום! עכשו כשהוא כבר בן תשעים, הוא כבר לא יכול ללכת על הרגלים, והאניה שלו מנחת כאן בצד ומתעפשת. לא נשאר כלום מכל הצער והעמל שלו. אבל אם אדם משקיע את העמל והיגיעה בתורה ובמצוות, ולעשות דברים טובים לעולם, זה נשאר לתמיד.

אני נוטע בשביל הדורות הבאים

חכמינו הקדושים מספרים (תענית כג.): היה צדיק גדול, חוני המעגל. יום אחד כשהוא הלך בדרך מחוץ לעיר עם החמורים שלו, הוא ראה שאיש נוטע עץ, והוא שאל אותו: "מה אתה נוטע?" ענה האיש: "עץ חרוכים", והוא שאל אותו: "כמה שנים יקח עד שהעץ יתחיל להוציא פרות?" ענה האיש: "שבעים שנה", וחוני המעגל שאל אותו: "אתה בטוח שתחיה עדן בעוד שבעים שנה? אתה כבר יהודי מבוגר, ואתה לא תחיה עוד שבעים שנה", והאיש ענה לו: "אני לא נוטע את זה בשבילי, אני נוטע את זה לילדים שלי; בדיוק כמו כשנולדתי מצאתי עץ של חרוכים שההורים שלי נטעו לפני

הרבה כסף, כבוד, וקשרים אצל השלטונות - אומר רבנו שזה אינו אמת. אמנם יכול להראות שיש להם חיים טובים, אבל האמת היא שכל העולם מלא מכאובים ויסורים. רבנו מביא ראיה לזה מהפסוק (איוב ה, ז): **"אדם לעמל יולד"**.

אין שום דרך איך שאפשר להנצל מהיסורים. העצה היחידה היא, שיקחו את הצער ואת העמל וישקיעו אותו במקום שמקבלים על זה שכר; שישקיעו את זה בתורה ובמצוות, וכך לפחות נרויח משהו מזה.

אבל אם לוקחים את הצער והעמל ומשקיעים אותם בסתם דברים, אז חבל, כי אחר כך לא יהיה מזה כלום.

לא נשאר כלום מתשעים שנה של צער ועמל

היינו כמה שנים בקעמפ שהיה שיך ליהודי בן תשעים, שמספן לא ידע מדי הרבה על יהדות. ההורים שלו ברחו מרוסיה והתיישבו באמריקה, אבל הם לא נתנו לו חנוך יהודי. היינו נכנסים לבקתה שלו והנחנו לו תפלין, והוא ספר לנו שאבא שלו הניח לו תפלין רק פעם אחת - ביום הבר מצוה שלו, בשבת הוא היה בא לבית הכנסת, וכשהוא שמע איך ששרים את גווי השבת הוא היה מתפרץ בבכי בקול כמו ילד קטן. אז ראו מה זה נשמה יהודית; שאפלו שהוא כל כך רחוק מיהדות,

לא הייתי נותן את כל הפסקים האלו למוהר"א"ש, איפה זה היה היום? האם היה לי ארגז מלא בכסף? לא! הפסק ממילא לא היה נשאר אצלי, זה היה מגיע למקום אחר. ולכן אני מודה להקדוש ברוך הוא; ברוך השם שהפסק הלך לפחות על דברים טובים, ולא על סתם שטויות ונהבלים.

בסוף השנה רואים את כל מה שהועילו

השנה עוברת מאוד מהר. הנה מתחילים את זמן החורף, קצת אחר כך מתחילים כבר הנצנים לפרח, ואחר כך בא כבר זמן הקיץ והשנה עברה. בסוף השנה, כשהמחנכים מסתכלים לאחור וחושבים: 'מה הועלתי בשנה הזאת?' הם יראו שנה מלאה של למוד עם ילדים. הם למדו את הילדים: אלף בית, קריאה, פרשה, הלכות, חשבון, פתיבה, תפירה, וכך הלאה. ואפילו אלו שלומדים עם הילדים למונדי חל יש להם גם עבודת קדש, כי בתוך הלמודים שזורים בילדים את הקדוש ברוך הוא.

כמו כן מי שיש לו משרות אחרות במוסד, כמו לדגמא עבודה במשרד לסדר שהחשמל והבטוח ישלמו, או להיות אחראי שההסעות יסעו כמו שצריך, וכדומה - יש להם גם חלק בכל הזכויות שיוצאות מהחנות של הילדים. כל אחד שעוזר שהמוסד יוכל להתקיים, כדי שילדי ישראל יוכלו ללמוד ולקבל חנוך יהודי וקדוש, יש לו חלק בחנוך של הילדים.

חוסכים בבית עגמת נפש עצומה

הרבה פעמים חושבים מחנכים: 'אין לי כבר כוח לעבד עם ילדים, ממילא לא מציתים לי, ומתנהגים בחצפה'. אבל שתדעו: אף פעם אי אפשר לדעת כמה עגמת נפש חוסכים בבית במשפחה, על ידי שמכפרים עם הכאב שעברו עם הילדים בכמה.

אם רשום בשמים לאדם שיצחקו ממנו ולא יציתו לו, או שאחד יגיד לו: "אני מצפצף עליך" - אז חייב האדם לעבר את זה באיזה מקום. אם זה היה קורה בבית על ידי הפעל או האשה, או על ידי הילדים שלו, אז זה הרי היה

יצא מהלילות מחסרי שנה - דורות יהודיים.

זהו חזק עצום לאמא היהודית וגם לכל מחנך. מחנך חושב: 'אני עובד כל כך קשה, אין לי כבר כח לבוא ללמוד עם הילדים'; כל שכן כמה זה קשה כשצריכים לצאת בכוח מהבית בימים הקפואים והמשלגים.

אבל אל תחשבו שאדם שאינו עובד במוסד מתנגע פחות; כל אדם יש לו דברים שאינם הולכים בדייק כמו שהוא רוצה, ויש לו ענינים שהוא צריך להתנגע בהם. ולכן צריכים להודות להקדוש ברוך הוא שהפחות והעמל שלנו הולכים לפחות על דברים טובים וקדושים.

אדם אחר לא נח יותר מהמחנך

יום אחד פגשתי חבר שלמדתי איתו ביחד בכחור בישיבה. ושאלתי אותו: "מה אתה עושה ביום יום?" והוא ענה לי: "אין לי עבודה מסימת, אני עדין באמצע חפוש עבודה המתאימה לי", והוא שואל אותי בחזרה: "ומה אתה עושה? אתה עדין יושב עם הבחורים? עדין לא נמאס לך מהעבודה שלך?"

כששמעתי את הדבורים שלו חשבתי לעצמי: 'רחמנות גדולה על אדם כזה. שנינו כבר יותר מעשרים שנה אחרי החתנה, לשנינו יש בית עם ילדים, שנינו עסוקים בחלק מהיום לנהל בית עם ילדים וכו', אבל מה נשאר מהשעות הנוותרות של היום כשלא עסוקים עם האשה והילדים? ברוך השם שהקדוש ברוך הוא נתן לי את הזכות שאני יכול לשבת עם ילדים ובחורים ולדבר אליהם פעם ועוד פעם שיש בורא לעולם, וללמד אותם מדות טובות, שאסור לפגוע, להרביץ או לבייש. וכי הוא נח יותר ממני?!"

ברוך השם שהפסק הלך לפחות על דברים טובים

כל זמן שמוהר"א"ש היה חי, הייתי כמעט כל שבוע אחרי השעור של ליל ששי נותן למוהר"א"ש חמש מאות דולר (אז הייתה המשכורת שלי גבוהה מאוד). ואני חושב לעצמי: 'אם אני

שנים, כך אני גם נוטע לדורות הבאים שלי".

הספור הזה מבטא את העבודה של המחנכים. זה שאנחנו יהודים כשרים, קרה רק על ידי זה שהלכנו למוסד כשר, שאנשים מסורים התמסרו ולמדו איתנו, הם התעסקו טפלו בנו והתנגעו איתנו; הם גם הלכו הביתה בסוף היום מתשים לגמרי פי הילדים לא ציתו להם, והם נסו כל יום לחשב על רעיונות חדשים איך לגרם שהילדים יציתו, עד שבסוף גדלנו ליהודים כשרים.

עכשו זה הזמן שלנו להמשיך לעשות אותו דבר לדור הבא.

העמל והגיעה שלנו ילכו לפחות על דברים טובים

אספר לכם ספור שלקחתי ממנו התחזקות עצומה, וזה מאוד מתאים לכל המחנכים.

פעם הגיעה אשה להגאון הסטיפלר זכר צדיק לברכה, והיא שאלה אותו, שיש לה כבר שני ילדים והיא מרגישה שאין לה כוח יותר וכו'. אמר לה הגאון: אם אין לכם כוח - אז לא, התורה לא תובעת מהאדם לעשות יותר מהכוחות ולמות. אבל שתדעו, בראש השנה כשכותבים את הפרנסה של השנה, גם כותבים את הכוחות של השנה; כמה לילות יהיה אפשר לישן כרגיל וכמה לילות לא יוכלו לישן. אל תחשבו שבזה שלא תצטרכו לעמל עם הילדים, יהיה לכם יותר כוח.

גם האמא שיש לה הרבה ילדים וגם האמא שיש לה מעט ילדים, ישנות אותו דבר בלילה; לשתיהן יש דברים שלא נותנים להם להרדם בלילה. אבל מה מרויחים בעבר שנים מהלילות שלא יכלו להרדם אם במקום זה היו עסוקים בשטויות ונהבלים אחרים? אז לא נשאר כלום מכל הלילות האלו. זה בדייק כמו שמדליקים סיגריה, שאחרי שהכל נשרף אין כלום מזה... אם ממילא לא ישנים, לפחות שיתמסרו לילדים; ואז

הרבה יותר קשה וכואב הרבה יותר. יוצא מזה שזה חסד עצום מהקדוש ברוך הוא שזה קורה בפתה על ילד זר; ועל ידי כך לא יצרכו לעבר את זה בבית, מפנין שכבר כפרו על מה שהיו צריכים לכפר.

במקום לחשב מחשבות רעות כמו: 'אין לי כח לעבד עם ילדים, הרי ממילא לא מציתים לי, ומתנהגים בחצפה, בשביל מה חסר לי לבוא אל הילדים?' שיחשבו: 'ברוך השם שאני לא אצטרך לסבל בביתי, כי כבר עברתי את זה בפתה, ובבית אני יוכל להמשיך להיות מקבל ומעריך'.

ללמד דרך ארץ, אבל לזכר שהם ילדים

כשילדים מתנהגים בחצפה נגד מחנה, לדגמא: אחד מוציא את הלשון, או אחד עושה פרצופים משונים מאחורי הגב שלו, צריכים לדעת בתוכנו שזה לא נורא; אנחנו גם עשינו כך למחנכים שלנו כשהיינו ילדים, ולא היינו רעים, רק פשוט ילדוּתיים.

זה לא אומר שמותר חס ושלום להרשות אצל ילדים התנהגות כזאת; חייבים ללמד את הילדים איך נכון להתנהג וצריכים להיות על זה מאוד תקיפים. חייבים ללמד 'דרך ארץ' גם לילדים שלומדים עכשו אצל המחנה, וגם לתלמידים של שנה שעברה - אם הם מתנהגים בחצפה למחנה של שנה שעברה. אסור להגיד: "אני לא אומר להם כלום, כי לא אכפת לי שהם מתנהגים בחצפה כלפי", אלא צריכים ללמד אותם דרך ארץ.

אבל מצד שני, צריכים להזהר שלא לקחת את זה ללב ולחשב: 'אין לי בשביל מה לבוא אל הילדים...' צריכים לזכר שכשהיינו ילדים גם התנהגנו כך, ולא רצינו שהמחנכים שלנו יתפטרו מהמוסד בגלל זה; פשוט היינו תינוקיים ובכלל לא חשבנו מה אנחנו עושים.

ולכן צריכים ללמד את הילדים מה נכון לעשות, אבל בתוך הלב שיזכרו שלא קרה כלום אם ילדים מתנהגים כך, כי הם עדין ילדים; צריכים פשוט

לנסות להסתדר אתם הכי הרבה שיכולים.

הגישה אל הילדים של השני כמו אל הילדים של עצמנו

לפני שנכנסים לפתה שיבקשו מהשם יתברך: "רבונו של עולם, תעזר לי שאני אוכל להסתדר עם הילדים ושאני יאהב אותם. יש לי ילד שלא רוצה לצית לי, מה שאני אומר לו הוא עושה בדיוק הפוך, אני מרגיש שהוא השונא שלי, מה אני עושה עם הילד הזה? תעזר לי שאמצא מהלך טוב אתו, ושאתנהג אתו בדיוק איך שהייתי רוצה שהמחנה של הילדים שלי יתנהג עם הילד שלי, כשהוא לא מוצא שום דרך אתו".

מלמד ספר לי, שבשנים הראשונות שלו כמחנה הוא היה מאוד תקיף כשילד הרטיב בפתה; הוא היה מיד שולח את הילד הביתה. אבל מאחר יותר, כשהקדוש ברוך הוא עזר לו והוא זכה לילדים משלו, והתחילו לקרא לו בגלל מקרים כאלו שקרו עם הבן שלו, הוא שנה לגמרי את הגישה שלו. הוא התחיל להרגיש על עצמו את הרגשות של ההורים כשכזה דבר קורה עם הבן שלהם ושולחים אותו הביתה; הוא ראה שמתעסקים כאן עם רגשות של ההורים ושל הילד עצמו.

אותו דבר ספר לי נהג ההסעות: פעם הוא לא היה מחפה לאף אחד; אם ילד לא היה מוכן, הוא היה מיד נוסע משם. אבל אחר כך, כשהילדים שלו התחילו ללכת לתלמוד תורה ולבית החנוך, ואשתו הייתה מתקשרת אליו בכאב שהסעה עזבה את ביתם לפני שהילדים היו מוכנים, אז השתנה כל המבט שלו. היום הוא כבר חושב בכל פעם שילד לא מוכן: 'אולי האמא רצה עכשו במדרגות עם הילד שלה, ואסור לעזב אותה'.

בעוד כמה שנים הילדים בעצמם כבר הורים ומחנכים

מחנכים מתגעים הרבה עם הילדים, ולפעמים מרגישים שעוד לא אווזים אתם בשום מקום. כבר עבר

כמה מחדשי השנה והילדים עדין לא מציתים, הם עדין צוחקים לעצמם. אבל צריכים להתחזק ולהכנס אל ילדים עם פוחות חדשים, ולדעת בתוכנו את החשיבות של עצמנו: 'אני עושה עבודה קדושה וחשובה עד מאוד', ובסוף יגדלו מהילדים האלו דורות יהודיים כשרים.

עכשו הילדים הם אמנם ילדים קטנים, אבל בעוד כמה שנים הם הולכים להיות ההורים, המחנכים, ואלו שינהיגו את הקהלה בדור הבא. אמרתי פעם למלמד של ילדים גדולים כבדיחה: תזהר איך אתה מתנהג עם התלמידים שלך, שלא תריב עם הילדים בעלי המרץ, כי בעוד עשר שנה הם ינהיגו את בית הכנסת; אולי מישהו יעשה את עצמו כאלו הוא לא רואה ובדיוק ידחף בך את השלחן, ואחר כך יתרח את עצמו: "סליחה, לא הבחנתי בכך" כי יש לו עדין חשבון ישן אתה מהתלמוד תורה...

נכנסת ברכה ביום

מחנכים יקרים, הקדוש ברוך הוא משלם בחזרה מאוד יפה למחנכים מסורים שמוסרים את זמנם ואת כוחם למען סבה אחת: כדי לגדל דור של ילדי ישראל שיגדלו יהודים כשרים.

הרבה מאוד מחנכות מספרות, שמאז שהן עובדות בבית החנוך נכנסה ברכה בימים שלהן. פעם היה לוקח להן בקניות זמן ארוך מאוד למצא בגדים, אבל מאז שהן מקדישות את הזמן שלהן ללמד עם בנות ישראל, עוזר להם הקדוש ברוך הוא שהן מוצאות מיד את מה שהן צריכות. דברים שלוקחים לאשה אחרת הרבה שעות, הולכים אצלן מאוד מהר וקל.

צריכים לבקש מהקדוש ברוך הוא שיהיה את הסייעתא דשמיא הנכונה שיוכלו לחנך את הילדים על הדרך הנכונה, ועל ידי תפלה יזכו באמת להרבה הצלחה וסייעתא דשמיא.

איך לספר ספורים בתלמוד תורה לילדים

בעזרת ה' יתברך - יום ד' פרשת בראשית, כ"ד תשרי, אסרו חג, שנת ה'תשפ"ג

לכבוד המלמדים של מוסדותינו היכל הקדש די בכל אתר ואתר, ה' עליהם יחיו

תספרו לילדים ספורים עם יראת שמים, אין צורך לספר ספורים דמיוניים טפשיים, שמתארים בדרמטיות עם אורות כבויים וכו' וכו'; זה יכול להפחיד את הילדים וכו'. אין צורך בזה, עדיף שתכניסו בילדים יראת שמים, תכניסו בהם אהבה להשם יתברך, אהבה לתורה ומצוות.

תספרו לילדים ספורים מצדיקים קדושים. מוהר"א ש' אומר, הרב הקדוש מצאנו שאל את המלמד של הילדים שלו האם הוא לומד עם ילדיו מוסר, והוא ענה "כן", שאל אותו הרב מצאנו: "איזה ספר מוסר אתה לומד אתה?" והוא אומר: "חובת הלבבות", אומר לו הרב מצאנו: "לא זה מה שאני מתפונן לשאל, אני שואל אם אתה מספר להם ספורים מהצדיק הקדוש רבי אלימלך זכותו יגן עלינו ומאחיו הצדיק הקדוש רבי זושא זכותו יגן עלינו"; ספורי צדיקים מלהיבים את הנשמה, ספורי צדיקים פותחים את הלב שיתחילו גם להשתוקק ולרצות להיות צדיק.

כל אלו שהם מלמדים יש להם אחריות איך הם מתנהגים, איך הם מתלבשים; מלמד צריך להתלבש בדרך ארץ, עם בגדים של יהודים כשרים; אם מלמד יבוא לבית הפנסת להתפלל בלי כובע וחליפה - זו אחריות גדולה, זה אחרת מסתם בן אדם. כך גם גבאי, צריך להיות לבוש בתפלה בדרך ארץ, כי אם לא - זה ממעיט מהחשיבות של בית הפנסת.

הכלל, יש הבדל בין מישהו שיש לו משרה חשובה לבין מישהו שאין לו; אני מקנה שתבין מה עליך לעשות.

אני רוצה ממש מה שמוהר"א ש' היה אומר לי לגבי הישיבה, שאין לנו במה להתבטח משום ישיבה אחרת; עכשו זה גם בתלמוד תורה, בבית הספר ובקהלה הנפלאה שלנו בקרית ברסלב.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת ואתחנן שנת תשפ"ג)

מדור חינוך

בקול ברסלב

לשמיעת כל שיעורי החינוך

(באדיש)

מראש הישיבה שליט"א

ב'קול ברסלב'

הקישו 1-2-4-2-1

- שימועו ויהיו נבטיב -

כמו כן אני רוצה לבקש מנהגי האוטובוסים והמלווים, שיפעילו רק דיסקים של בעלי מספרים עם יראת שמים ושירים של בעלי מנגנים יראי שמים; ראו הזהרתיכם, אבוי אם אשמע שמפעילים ספורים או שירים של ילדים, זה אצלי הדבר הכי חשוב, שישמיעו לילדים רק מאנשים כשרים שמספרים עם יראת שמים, כי לא כל דבר שמפרסמים בעתונים ובמגזינים - נקרא יראת שמים, לא כל דיסק לילדים שמוציאים זה אומר שמותר לשמע את זה, ולא כל זמר שיש לו שטרמל יפה זה אומר שיש לו יראת שמים.

השם יעזור שתצליחו עם התלמידים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת וירא שנת תשפ"ג)

להיות לבוש בתפלה בדרך ארץ

בעזרת ה' יתברך - יום א' פרשת ואתחנן, ה' מנחם-אב, שנת ה'תשפ"ג

לכבוד יקירי ... גרו יאיר

יישר כח גדול על כל מה שאתה עושה בשביל הקהלה; מה שעושים בשביל הקהלה - זה נקרא לשמש את רבנו, ואם משמשים את רבנו - זה נצחיות.

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)

שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד

079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / 845-351-9060 / אנגליה 03303502363

קנדה 438-320-9090

...

קול ברסלב

שיעורים; חינוך יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד

079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / 845-351-0910 / אנגליה 03303502361

קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370

מייל חינוך יומי chizikyomi@gmail.com